

Bekjendte, saa afholder Skamfølelsen ham fra at drive det saa vidt, at det bliver til en Last. Underledes stiller Forholdet sig maasse, dersom man ordner det saaledes, at der er enkelte store Etablissementer, hvor Enhver kan gaa ind; den One kender da ikke den Anden, og den One behøver derfor ikke at undse sig for den Anden. Vi behøve ikke at gaa langt over Bandet for at træffe meget stærke Foranstaltninger imod en umaadeholden Brug af Spiritus. Men have disse Foranstaltninger ført til det forønskede Resultat? Jeg tror i ethvert Tilfælde, at det vilde være forhastet at udtale en absolut Bekræftelse deraf. For mig staar det saaledes, at det eneste væsentlige Middel mod Hængivelse til Rasken er at søge der, hvor overhovedet enhver Støtte mod Rasken bør findes, nemlig i den moralske Overbevisning. Det er jo — efter min Opfattelse — dette, der maa være Hovedsagen, at Befolkningen moralsk er overbevist om, at det er en Last, moralisk føler sig krasstødt, moralisk føler det Forkastelige og Affyrlige i Rasken og af den Grund afholder sig deraf. Det kan være muligt, at man ved passende Foranstaltninger yderligere kan støtte denne moralske Følelse, men det kommer da an paa der ikke at gribe feil; den moralske Følelse bliver altid Hovedsagen. — Det var kun disse saa Betragtninger, som jeg ønskede at gjøre gjældende. Tanken i dette Lovforslag og mange andre dermed beslegtede Ytringer, som man har set fremkomme, er, at en Indskrænkning i Værtshusholdernes Antal, i Værtshustedernes Antal paa de Steder, hvor der dog holdes Værtshus, skulde være et Middel imod umaadeholden Nydelse af Spiritus. Jeg tilstaaer, at jeg ikke har kunnet overbevise mig om, at dette Middel vil kunne ventes at have den tilsigtede Virkning. Tænke vi os et Sted som f. Ex. Frederiksberg, saa kan jeg ikke se, at Følgen af, at der er 60 Værtshusholdere istedetfor 80 med den stærke Tilstrømning som der er, kan blive en anden, da der jo dog er Steder nok, hvor de, der ville drikke sig fulde, kunne søge ind, hvis der da ikke er andre Ting, der afholde dem. Jeg kan ikke gjøre mig fortrolig med den Tanker, at man ved at indskrænke Antallet af Værtshusteder der, hvor der dog holdes Værtshus, kan være sikker paa, at det vil have nogen Virkning, og naar dette ikke er Tilfældet, saa maa jeg være en Modstander af et saadant Forsøg, fordi jeg, som sagt, mener, at der kan være Grund til at frygte for, at, naar man forsøger den Slags Midler, kunne de undertiden have den modsatte Virkning.

Berg: Ja, fuldstændig Tiltræden af Forslaget har jo end ikke den høitærede Ministers Udtalelser lydt paa. Smidlertid forekommer det mig dog, at afskillige Talere, saaledes de to ærede Talere, som den høitærede Minister henholdt sig til, have staaet omtrent paa Siden af Lovforslaget

med deres Ubefaling. Det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen) talte om Afskilligt, og jeg vil tilstaa, at der var afskillige Strøbemærkninger, som jeg nok kunde være enig med ham i, men hvor han egentlig vilde hen med Hensyn til den foreliggende Sag, fik jeg ingen Klaring paa, og jeg fik heller ingen Klaring paa, hvor han egentlig vilde hen med alle de andre Sager, som han strøvis berørte. Det skal jeg derfor saameget mindre forfølge, men jeg skal holde mig strengt til det Lovforslag, der her foreligger. Den ærede sidste Taler udtalte, at det var Lovforslagets Tanke at indskrænke Antallet af Værtshusholdere; det kan ikke være rigtigt, det gaar Lovforslaget slet ikke ud paa. Hvad Bestemmelsen om Indskrænkning af Værtshusholdernes Antal angaar, saa findes den fornødne Bemyndigelse dertil i Loven af 23de Mai 1873; men her er Spørgsmaalet dette: Hvilke Personer skulle øve Værtshushold, og hvilke Betingelser skulle være tilstede for, at disse Personer kunne øve det. Naar det udtrykkelig er blevet udtalt gjentagne Gange af det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds, at han billiger Lovforslagets Princip, saa frygter jeg for eller haaber, rettere sagt, for hans Bedkommende, at det snarere er Lovforslagets Stillers end Lovforslagets Princip, han billiger, altsaa snarere Lovforslagstillers gode Hensigt. Denne skal jeg paa ingen Maade drage i Lov; den høitærede Minister behøver i alt Fald ikke overfor mig at tage Lovforslagstillers gode Hensigt i Forsvar; den indlader jeg mig ikke paa at betvivle. Men jeg har Intet at gjøre med Forslagstillers gode Hensigt, men med Lovforslagets Indhold, og det Princip, der er nedlagt i Lovforslagets Indhold, det misbilliger jeg paa det Bestemteste, thi Principet deri er dette, at den lige Adgang til en umaadelig Række af Næringsveie heri Danmark, som den bestaaende Lovgivning giver for Njøbstedernes Bedkommende, skal ophøre, den skal borttages ikke for de Nuverendes Bedkommende, uagtet det, som jeg siden skal nævne, ogsaa kan faae væsentlig Indflydelse paa de nuverende Næringsdrivende i disse Stillinger, men den skal borttages for de Fremtidige, og i Stedet derfor skal sættes en særegen Betingelse beroende paa faadanne Tilfælde, som Ingen er Herr over, nemlig paa Kommunalbestyrelsens personlige Skjøn over de Bedkommende. Det er Lovforslagets Hovedprincip, de andre ere Bibrinciper og Bigrundsætninger, og det har først og fremmest i Virkeligheden ikke andet Princip. Men at dette kan finde Forsvarere her og navnlig i det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds, havde jeg ikke troet. Det er Lovforslagets Princip at ville etablere for en overordentlig stor Række af Næringsveie den Grundætning, at det kommer ikke an paa Bedkommendes Kvalifikationer, han være kun saa eller saa, men paa, hvorvidt han staaer i et saadant Forhold til Kommunalbestyrel-